ЛЕАНІД ДАЙНЕКА

НАЧНЫЯ ТЭЛЕГРАМЫ

ВЕРШЫ І ПАЭМЫ

МІНСК
«МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА»
1974

Бел 2
Д 14

0743-010
Д М 302(05)-74 46-74

ПАД
ВЫСОКІМ
БЛАКІТАМ

* * *

Іду праз святы і праз будні
І п'ю ваду з грымучых рэк.
Жыву у эпіцэнтры буры,
Імя якой — дваццаты век.
Ён звышімклівы, звышактыўны.
Ён любіць вострыя вуглы.
І з самалётам рэактыўным
Не паспрачаюцца буслы.
Над полем, над ляском зялёным
Грымотны гул ідзе здаля.
Мацнее вецер, і спрасоння
Нервова ўздрыгвае зямля.

* * *

Мне рэха ўсіх сусветных бур
У сэрца стукае — не ў шыбы.
Палае дзён бікфордаў шнур,
І дзень апошні — быццам выбух.

І покуль ён не прагучаў,
І покуль вецер шчокі студзіць,
Хачу аддаць зямлі і людзям
Усё, што ў іх калісьці ўзяў.

* * *

Ад гора прадзед слеп
Каля глухіх аселіц.
І дзед мой сеяў хлеб,
Як быццам гора сеяў.

Ды іх надзел пусты
Мой лёс мне не пакінуў.
Дала мне шчасце ты,
Савецкая Айчына.

Не трэба многа слоў.
Хачу любіць заўсёды
І шум тваіх лясоў,
І гул тваіх заводаў.

Адной табою жыць,
І, як належыць сыну,
Агнём сваёй душы
Плаціць табе даніну.

Не трэба многа слоў.
Ты на зямлі шырокай
Аснова ўсіх асноў,
Выток усіх вытокаў.

Пад небам дарагім
Сярод вясновых пожняў
Табе мой першы гімн,
Табе мой гімн апошні.

ГУМНО

Штодзень у сэрца уваходзяць
Трывогі, крыўды, мары, сны.
О памяць, памяць! Ты калодзеж,
З якога зоры ўдзень відны.

Што разумець я мог, малеча?
Ды помню: чорнае акно...
У шыбах зарыва трапеча...
Гарыць калгаснае гумно.

Гарыць, як на хаўтурах свечка.
Салома курчыцца ў агні.
І жоўты месяц,
сумны сведка,
Глядзіць панура з вышыні.

І нечы крык, гаротны, немы —
Раз у жыцці крычаць вось так.
І шэпча маці: «Немцы... немцы...»
І бацька кашляе ў кулак.

А мы у тым гумне гулялі.
Зімой, вясной і ў лістапад.
І начаваць на сенавале
Туды хадзіў старэйшы брат.

Там светлы пыл над сенам віўся
Грызі травінку і маўчы.
Там, таямнічая, на вільчык
Злятала зорка уначы.

І вось яно гарэла. Ціха
Над чорным полем слаўся дым.
Цяпер я ведаю: дзяцінства
Згарала ў полымі густым.

Цяпер я ведаю: без жалю
Усё забраў агонь сляпы.
І у адным кастры згаралі
Бярвенні, людзі і снапы.

І калі зноў палезуць гуны
У край калоссяў залатых,
Я ў бой пайду за нашы гумны,
За гнёзды ластавак у іх.

БАЛАДА ПРА СОЛЬ

Паслухайце слова пра торбачку солі,
Пра торбачку солі, пра юную Соню,
Паслухайце слова пра грукат блакады,
Пра грозныя дні ў партызанскім атрадзе.
Было іх шаснаццаць. Было іх шаснаццаць.
Яны да канца не хацелі здавацца.
Было іх шаснаццаць і юная Соня.
Яны паміралі без хлеба і солі.
А побач — пасечана кулямі вецце.
А побач — гавораць ўсю ноч па-нямецку.
Ах, юная Соня, вясёлыя вочы,
Ты ў бітве суровай быць лішняй не хочаш.
Бярозы, бярозы, не выдайце Соню.
Ёй трэба у вёску прабрацца за соллю.
Закрыйце зямлю ўсю, начныя туманы,
Бо крочыць яна па трывожных палянах.
Застылі над полем халодныя цені.
Вось родная хата. Сасновыя сцены.
Адчынены дзверы. Адчынены сенцы.
Тужлівая маці стаіць ля акенца.
— Патухлі ўсе зоры, замоўклі ўсе птушкі.
Навошта ж мяне пакідаеш, дачушка?
Не пройдзеш улева, не пройдзеш управа —
На кожнай дарозе застава, застава.
— Прабач мне, матуля, што будзеш адна ты.

Прабач мне, матуля, ды рвуцца гранаты,
Ды кроўю гарачай паліты паляны.
Мяне ўжо чакаюць сябры-партызаны.
І зноўку дарога, і зноўку дарога.
І сосны стаяць непрыступна і строга.
І дзесьці фашысты ля самай дарогі.
І хочацца ўбачыць святло перамогі.
Яе каля рэчкі аўчаркі дагналі,
Пад веццем бярозы яе расстралялі.
І з торбачкі белай пад шэпат бярозы
Бруілася соль, як халодныя слёзы.
Заснула дзяўчына ў лясным перагудзе.
Жывіце шчаслівымі, родныя людзі.
Хай будзе жытло ваша з хлебам і соллю.
Жывіце і помніце юную Соню.

* * *

На світальнай сваёй зямлі
Добрым людзям я сын і брат.
Я цалую вас, вугалі
Спаленых хат.

Я на захад іду, на ўсход.
Мне б слядоў вайны не сустрэць
Толькі ў полі — за дотам дот
Нібы ў сэрца за стрэлам стрэл.

Тут лунаць да асенніх завей
Белакрыламу матылю.
Тут вайна сэрцы дзяцей,
Як цагліны, ўтаптала ў зямлю.

ГАРМОНІК
У ПАРТЫЗАНСКІМ
МУЗЕІ

Прыціхлы, трошкі сіратлівы,
Хоць кожны дзень наўкол — народ,
Пад шклом, халодным і маўклівым,
Ляжыць ён тут які ўжо год.
Сярод лясоў, жывых і мёртвых,
Сярод вайной стаптаных ніў
Хто на табе іграў, гармонік?
Хто да пляча цябе туліў?
У час кароткага прывалу,
Дзе воблака замест страхі,
Якая песня саграВала
Твае старэнькія мяхі?
Гуло ў лясах блакады пекла,
І пад гармат шалёны гром
Адно з табою сэрца пела,
Другое плакала цішком.
Ляжыш, маўчыш,
бы хто пакрыўдзіў,
І адзіноты лічыш дні.
І ўсё чакаеш: прыйдзе, прыйдзе
Той, самы лепшы гарманіст.
Мяхі пявучыя разгорне,
Цябе прыладзіць, як ямчэй.
І зерні слёз у самых гордых,

У мужных пацякуць з вачэй.
Вятры прыціхнуць штармавыя,
Зязюля змоўкне ў той жа міг,
Каб чулі гэту песню тыя,
Што спяць на могілках лясных.

* * *

Як хлапчук, на высокае дрэва залезу
І замоўкну, зацiхну у мокрым галлі.
Пачынаецца песня світальнага лесу.
Пачынаецца песня світальнай зямлі.
Дуб дрымотны зялёнай трасе галавою.
У гушчар уцякае сляпая сава.
Промень сонца прабіўся лясною травою,
І прабілася промнем лясная трава.
Цішыня, цішыня на блакітных палянах,
Але сэрца наскрозь працінае ізноў
І трывожны пагляд партызанскіх зямлянак
І гаркавы дымок партызанскіх кастроў.
І плывуць туманы, як сівыя ільдзіны,
Сярод цёмных бароў, сярод светлых гаёў.
Гэта — наша зямля, гэта — наша Радзіма,
Наша першая радасць і наша любоў.
Чуйна слухаюць неба бярозаў радары.
І вастрэй адчуваю ля вечных крыніц:
Колькі часу прайшло, як пярун тут ударыў,
А зямлі і дагэтуль нясцерпна баліць.

ЛЮДЗІ З ДАВАЕННЫХ ФОТАКАРТАК

Залаты, няўлоўны і упарты,
Промень сонца тлее на сцяне.
Людзі з даваенных фотакартак
Пазіраюць проста на мяне.

Іх любоў, і вера іх са мною,
І агонь вачэй, які не згас.
І усё ж вайною, як сцяною,
Час няўмольны падзяляе нас.

Колькі адзвінела гордых сэрцаў!
Колькі зарасло травой дарог!
Мне б знайсці у той сцяне акенца,
Зблізку б глянуць мне, а не здалёк.

Бачыць, як аруць і жнуць у полі —
Аж гарыць на тварах шчодры пот,
Як вядуць цераз Паўночны полюс
Шэранню аброслы самалёт.

Гарады будуюць і плаціны,
Вараць сталь,
плывуць сярод ільдоў.
Там яшчэ патрэбна толькі ў ціры
Трапнасць варашылаўскіх стралкоў.

Мне б адчуць, як там,
дзе росы чэзнуць,
Птушанят рыхтуючы ў палёт,
Набірае сілу хмельны чэрвень,
Спеліць травы сорак першы год.

ПАТРОНЫ, ЗНОЙДЗЕНЫЯ Ў ЛЕСЕ

Ішоў я сцежкай баравой,
Збіваў з кустоў расу густую,
Ды, нечакана, пад травой
Трывожна бліснула латунню.

Патроны! Колькі доўгіх год
Ужо прайшло з часіны бою.
Травой прабіла навылёт
Зусім іржавыя абоймы.

Руплівы дзяцел сук дзяўбе,
Бы кулямёт грукоча страсны.
І я ўяўляюся сабе
Падносчыкам боепрыпасаў.

І зараз у маім жыцці
Адна задача, мэта, справа —
Дайсці мне трэба, дапаўзці
Туды, дзе льецца кроў на травы.

Спазніцца нельга мне ніяк,
Бо партызаны там канаюць.
Ды ціха ўсё... Як жоўты лак,
Блішчыць смала...
Сасна ўздыхае...

І хіліць голаў да зямлі
Адной суровай думкі сіла
Патроны гэтыя згнілі,
А іх у бітве не хапіла.

* * *

Не, не забыць той снег суровы
І маразоў, што лютавалі...
Удовы ехалі у дровы,
Сякеры ў лесе пагублялі.

А ў лес сабраўшыся, ў дадатак
Забыліся яны пра пілы.
Пасталі сумна, вінавата
І ціхенька загаласілі.

Ішло наўсцяж скупое рэха.
Лес камянеў жалобай тою.
Ды дроў ніколі не нарэзаць
Слязой, хоць нават залатою.

Стаялі, ўцехі слоў не чулі.
Былі зусім не вінаваты,
Што іх мужы навек заснулі —
У сорак першым, сорак пятым.

І я маліў: «Пашлі ім, лесе,
Не, не жыццёвае удачы,
А хоць галля, дамоў завезці,
А хоць яловага ламачча».

* * *

Сярод стоенай восеньскай слоты,
Там, дзе дождж пералескі дзяўбе,
Правяраю сябе адзінотай,
Правяраю маўчаннем сябе.
Стань мне, восень,
і шчасцем і болем,
Мае крыўды, як лісце, спалі.
Перапоўнена сэрца любоўю
Да маўклівай і мудрай зямлі.
Гавару я ледзь чутна: «Дабрыдзень» —
І аблокам і холаду рэк.
Ад яе па чарзе мы адыдзем,
А яна застанецца навек.
Будзе дуб уздымацца зялёны.
Як жалеза, яго карані,
Будуць пасвіцца вольныя коні
У празрыстай начной цішыні.
Нам здаралася плакаць і падаць.
Але веру — ад нас на зямлі
Застануцца і песня і памяць
Шчодрым зернем у шчодрай раллі.

* * *

Там, у сініх лугах, зноў цвіце
несмяротная лотаць,
І кажан праплывае,
як прывід начны, над зямлёй.
Там, на вільчыку хаты,
драўляны гудзе самалёцік,
Змайстраваны калісьці маёю дзіцячай рукой.

Там, на ціхай зямлі,
ты прыснілася мне, зямля ўся,
Там убачыў свой твар я
ў праменнай крынічнай вадзе.
Я адтуль паляцеў.
Толькі мой самалёцік застаўся.
Дзень і ноч ён гудзе.
Аб дзяцінстве далёкім гудзе.

* * *

Крыніцы... Сасновыя хаты...
Па гэтай цярплівай зямлі
Цярплівыя людзі — салдаты —
На ўсход і на захад ішлі.

Яна ж, лугавая, лясная,
У росах, у шолаху траў,
Кавалкам была каравая,
Кавалкам, што з краю ляжаў.

Хай вецер раскажа барвовы,
Як тлелі наўкол вугалі,
Як тут галасілі удовы,
Як дзеці за плугам ішлі...

Цярпліва загойвае раны,
У горы не плача — пяе.
І мякка у ложках пясчаных
Усім, хто сканаў за яе.

НА СТАРАДАЎНІМ ГАРАДЗІШЧЫ

Аблокаў белае руно...
Дажджы... Вясновых зор пажары...
У гэтай цішыні даўно
Ні меч, ні плуг не гаспадарыў.
Дык вось яно, жытло славян...
Пясок... Алешына крывая...
Расой абсыпаны дзірван
Вякі мінулыя хавае.
Плыве туман з усіх бакоў.
І гарадзішча, нібы востраў.
Вось тут у полымі вякоў
Згарэлі людзі, як бяроста.
Вось тут гучаў іх звонкі смех.
Вось тут, дзе я стаю, калісьці
Малы хлапчук у поле бег,
Каб сонцу шчасцем пахваліцца.
Ён у душы сваёй бярог
Зямлю і лесу шум зялёны.
Сляды імклівых босых ног,
Здаецца, бачу я і сёння.
А на маўклівую траву
І вёсны падаюць і зімы.
Схіляю нізка галаву
Перад спакоем прарадзімы.

* * *

А мой шлях — з варагаў у грэкі.
Я бацькоўскую хату пакінуў.
І нясуць мяне ціхія рэкі
Па дрымотнай зямлі успамінаў.
У гарачым пяску па калена
Валаку я волакам човен.
Ты махні мне рукой, Алена,
Ты не стой у трывозе чорнай.
Ты павер мне, павер, Алена, —
Я не кінуў цябе б ніколі.
Ды славянская кроў заалела
У шырокім зялёным полі.
Там грымяць мячы аб шаломы,
Там шалёныя коні скачуць.
Калі я не вярнуся дадому,
Аба мне хай доўга не плачуць.
О, як спіць васілёк у жыце!
О, як неба хмурынкі цэдзіць!
О, як трапна ліхі чужынец
Проста ў сэрца стралой мне цэліць.
Упаду, паплыву у вечнасць,
На круты курган узбяруся,
Пасаджу на кургане кветку,
Назаву яе Белай Руссю.

* * *

Мой народ жыве каля крыніц.
Мой народ любому дасць напіцца,
Акрамя гвалтаўнікоў і хціўцаў,
Акрамя забойцаў-чужаніц.
На, бяры з бярозавай кары
Кубак, самы поўны, светлазвонны.
Піў з яго і хлебароб і воін,
Піў малы і піў дзядок стары.
На, бяры. У думках паімчы
Праз стагоддзі,
                    што, як жорны, труцца.
Хай табе радзімічы ўсміхнуцца,
Хай табе ўсміхнуцца крывічы.
Пі, як я, за дбайных маладзіц,
За дзяцей, за сонца ў непагоду,
Пі, будзь ласкаў, за спакой народу,
Што жыве вось тут, каля крыніц.

* * *

Знясілею, стамлюся, упаду,
Зноў паднімуся і пайду скрозь беды.
Не ў дальні край за песнямі паеду —
У родным лузе песні я знайду.
Яны бяссмертныя, як мой народ.
У іх агонь і пошчак салаўіны.
Іх, як алмазы,
трэба выбраць з гліны,
Якой іх засыпалі столькі год.

Халоднаю ноччу бяссоннай,
Калі увесь свет анямеў,
У цёмным і дрогкім вагоне
Я ехаў насустрач зіме.

Рассунуўшы снежныя хмары,
Душы падарыўшы спакой,
Плыў месяц,
як жоўты ліхтарык,
Запалены над зямлёй.

Было і нязвыкла і дзіўна
Сядзець, не зламанаму сном,
Глядзець, як начная радзіма
Плыве за вагонным акном.

Драмалі ў туманнай чарнечы
І снег, і лядок на вадзе.
І толькі дрыготкі агеньчык
Зазыўна мігцеў дзе-нідзе.

Драмала маўклівае поле,
Не віўся над вёскамі дым.
Хацелася быць мне, да болю,
І вёсак і ніў вартавым.

Каб светла і сцішана спалі
І ў зімнія халады,
Ніякай трывогі не зналі,
Не зналі ніякай бяды.

І трэція доўгія суткі
Крычаў паравозны гудок.
Пастуквалі колы. Насупраць
Сядзеў барадаты дзядок.

Сядзеў у паўзмроку вагона.
Ківаў галавою у сне,
Як быццам адвешваў паклоны
Радзімай сваёй старане.

ЭЦЮД

Хто ён — неандэрталец?
Горды нашчадак багоў?
Якою маўкліваю тайнай
Сцяты вусны яго?
Стаіць знямоглы, знямелы,
Над пенай грымучых рэк,
Суровы, як век каменны,
Глухі, як каменны век.
Трывогай пружыніцца цела.
Засмоктвае ногі пясок.
А ўперадзе толькі цемра
І крыкі сярдзітых соў.
Ды мара кветкаю крохкай
У сэрцы яго расцвіла.
О веліч першага кроку
З ночы сляпой да святла!
Будзе Сусвет бясконцы,
Яснага розуму культ,
Будзе неба і сонца,
Будзе ўсё, а пакуль —
Лес уздыхае глуха.
Маланкі трапеча агонь.
Дагістарычная муха
Пякуча садзіцца на скронь.

* * *

Зямлю не Буда збудаваў
І не Хрыстос Зямлі даў крылы.
Сярод маўклівых дрэў і траў
Гляджу на ціхія магілы.
Тут спяць ратаі і ткачы,
Салдаты пасля жорсткай бітвы,
Тут спяць паэты, што ўначы
Шапталі вершы, як малітвы.
Яны бясконцыя вякі
Зямлю для шчасця рыхтавалі,
Яны абпальвалі гаршкі
І сэрцы ў бітвах гартавалі.
Змагаліся — не проста так
У глыбіню вякоў глядзелі.
Зямля стаіць на трох кітах —
Любві іх, Веры і Надзеі.

РАДЗІМЕ

Ты пачыналася ў лясах,
Дрымучых, неабдымных.
Ты пачыналася ў слязах
І ў песнях салаўіных.
Ішла пастушкай па раллі,
Была жняёй у полі,
І ў час пакут цябе вялі
У полымя сляпое.
Радзіма, дай з табой пабыць,
Бо я ішоў здалёку.
Радзіма, дай усмак папіць
Бярозавага соку.
Спляліся у вянок адзін
І колеры і гукі.
Стаю, маўчу, бяру з галін
Лісточак — сонца ў рукі.

* * *

Такая ўжо вякоў прыкмета:
Пакуль жыцця віецца ніць,
Адзін другому людзі месца
Заўжды павінны саступіць.
І саступаюць, саступаюць,
Куды б шляхі іх ні вялі,
Малодшы — месца у трамваі,
Старэйшы — месца на Зямлі.

* * *

Няма ўжо тых падзей
І тых дзяржаў таксама.
Няма ні тых людзей,
Ні галавешак храма.
Ды ўсё гарыць пажар,
Упарта і зацята.
...Нібы плявок у твар —
Бяссмерце Герастрата.

СПАРТАК

Яго мячамі пасекла
Шалёных ворагаў зграя.
Яшчэ не было пекла.
Яшчэ не было раю.
На захад ішлі аблокі.
І ў дзень той, глухі і шэры,
Было да свабоды далёка,
Далей, чым да новай эры.
У сечы злой, рукапашнай
Упаў ён на дол зялёны.
Смяяліся хрыпла і страшна
Рымскія легіёны.
Ляжаў ён, мужны і горды,
Сцяўшы крывавыя зубы.
Са смерцю прыйшла свабода,
Таемная, як Везувій.
Скончыліся прынукі.
Смерць — за свабоду плата.
Болей не пырскне на рукі
Кроў гладыятара-брата.
Змоўкне водгулле бою.
І шчасце,
што ён не ўбачыць,
Як кінуць слабыя зброю,
Зноў у ярме заплачуць.

Колькі яшчэ пакаленняў
Жыць без святла, без хлеба?
Стануць рабы на калені,
Глянуць рабы на неба.
І над зямлёй панясецца
Дрымотных вякоў лавіна.
...Спартак паміраў. У сэрцах
Хрыстос сплятаў павуціну.

ЛЮДЗІ І КАСТРЫ

ЧАЛАВЕК-ПОПЕЛ

Агонь разгараўся паволі,
Шыпеў крыважэрным зверам.
Згарала жалезная воля.
Згарала крыштальная вера.

Агонь цалаваў у вусны,
Агонь заглядаў у вочы.
Сваім крылом раўнадушным
Не раз ахінаў і не двойчы.

І ў гэтых пякельных абдымках,
У гэтым вогненным храме
Рабіліся людзі дымам,
Рабіліся людзі кастрамі.

Помні, Зямля, помні,
Помні, пакуль не знямела,
Страшную еднасць полымя
І чалавечага цела.

Юдавы слёзы не ліце
Вы, што ў агонь барвовы,
Спальваючы вялікіх,
Сухія падкідвалі дровы.

Прыміце праклёну словы
І недзе без лішніх сведак
Рыхтуйце для геніяў новых
Новую плошчу Кветак.

Толькі ў агні не ўтопіш
На светлую веру права,
Бо застаецца попел,
Бо застаецца праўда.

Гора не спыніш плачам.
Доля бяскрылых — плакаць.
...Іду скрозь попел і бачу —
Стаіць чалавек-факел.

ЧАЛАВЕК-ФАКЕЛ

Ён перад полымем бурым,
Што нават жалеза трушчыць,
Ахвяра з касцей і скуры,
Ахвяра з бялкоў і тлушчу.

Што яго светлы розум?
Што яго мудрыя рукі?
Ён перад полымем грозным
Матэрыял гаручы.

Сыплюцца іскры градам.
І у агні нядрэмным
Ён, нібы дрэва, згарае,
Нават хутчэй, чым дрэва.

Пакут чалавечых манбланы,
Якою вас змерыць мерай?
Стаіць чалавек скатаваны
І ўсё-ткі у Сонца верыць.

Ён верыць у пах жывіцы,
У шлях свой, прамы і ясны.
Колькі было інквізіцый,
А чалавек застаўся.

Колькі было засценкаў,
Колькі было цемрашалаў,
Якая жуда нясцерпна
Над соннай зямлёй ляжала!

А ён уставаў Праметэем,
Распроствоў сагнутыя плечы,
А ён у знявечаным целе
Насіў агонь чалавечы.

Ішоў прамы і нязломны
І падаў, свой гімн не дапеўшы,
Бо той, хто першы ў калоне,
Смерць сустракае першы.

Але пакрочаць удалеч
Новыя пакаленні.
Яны — акіянскія хвалі,
Касмічных ракет ступені.

Згарэў чалавек заўчасна,
Паплыў вадою па рэках,
Расцвіў лугавою краскай
І стаў чалавекам-рэхам.

ЧАЛАВЕК-РЭХА

Рэха трывожыць, рэха,
Душы людскія, сэрцы.
Нібы цягнік па рэйках,
Час наперад нясецца.

Рэха трывожыць, рэха.
Коласам звоніць жытнім.
Стануць аднойчы рэхам
І нашы з табою жыцці.

І паляцім над зямлёю,
Над попелам і над чадам,
Каб не даваць спакою
Сваім далёкім нашчадкам.

Станем званоў меддзю,
Полымем рэвалюцый.
Веру, што зразумеюць,
Веру, што адгукнуцца.

Веру, бо з намі побач, —
І іх нічым не закрэсліць, —

І чалавек-факел,
І чалавек-попел,
І чалавек-рэха.

Пад небам грымотным і грозным
Мы і нашы дзеці —
Рэха балтыйскіх матросаў,
Рэха чырвонагвардзейцаў.

След змагароў не сатрэцца.
Мы далей іх шлях праторым.
У гаванях нашых сэрцаў
Кінула якар «Аўрора».

* * *

Быў светлы дзень. І быў пачатак.
Быў промень сонечны ў акне.
І недзе ўжо па трэцяй чарцы
Ўзялі суседзі за мяне.

Але Зямля была цвярозай.
Спакойны быў яе пагляд,
Бо у яе жывых барознах
Гуло жыццё другіх зярнят.

Яна знайшла ўжо з той мінуты
Сярод палеткаў і крыніц
І цвёрды камень — спатыкнуцца,
І лекі — рану загаіць.

Брату Аляксандру

Маленства пачынаецца з суніц,
Якіх у ціхім летнім лесе процьма.
Яны гарацы, як зорачкі, і просяць:
— Зірні пад ногі...
Нас не абміні...
Ты ягады збіраеш у гладыш.
Чырвоны сок абпырскаў рукі, губы,
Ідзеш далей. І вось ужо ля дуба
У светлым задуменні ты стаіш.
Падняўся ў неба пушчы ўладар.
Стаіць над светлай вечнаю крыніцай,
Стаіць, шуміць, нікога не баіцца:
Ні ветру, ні маланак і ні хмар.
Ты дзівішся: —
Вось гэта дык галлё...
Вось гэта ствол...
Куды там хвоям розным...
І з сонечнае веры ў бессмяротнасць
Маленства пачынаецца тваё.

Нібы птушкі, ўсе людзі.
Кожны з песняй сваёй.
І у кожнага будзе
Развітанне з зямлёй.
Прыйдзе прыцемак першы
І над холадам рэк
Лебядзіную песню
Запяе чалавек.
Паплыве тая песня
Па блакітнай вадзе.
Звонкім жолудам песня
У траву упадзе.
Упадзе, затрапеча,
Змрок асвеціць густы.
Адкажы, чалавеча,
Якой птушкай быў ты?
Мо ты сокалам лётаў?
Мо быў сумным драчом?
Мо на слабых употай
Нападаў крумкачом?..

Тады, калі не стане нас,
Калі патухнуць зоры,
Калі значэнне страцяць Час,
Матэрыя, Прастора,
Калі у глыбіні лясоў
І смех і плач растане,
Узыдзе ціха кветка-сон
На сонечай паляне.
І будзе там звінець пчала,
Няўлоўна і няясна.
І будзе песня, што прайшла,
Але ў душы не згасла.

ВЯСНА

Вясна змывае з шэрых вуліц смецце,
Зганяе снег і лёд з пустых лугоў.
Вясною можна верыць у бяссмерце
І можна нават не жадаць яго.
Надыдзе дзень, калі мяне не будзе,
Ды я вітаю майскае святло.
Мяне ж, хоць быў і дождж,
і гром, і людзі,
Ўжо раз, да нараджэння, не было.

* * *

Жыву, чакаю халадоў.
А сонца свеціць так высока.
І так далёка,
так далёка
Да замаразкаў і снягоў.
Пясок абпаліць — толькі ляж.
Ажно кіпіць вада ў купальні.
Халодны снег,
як нерэальнасць,
Як неіснуючы міраж.

Няма канца спякотным дням.
Красуе лета залатое.
Ды ўсе мы ведаем пра тое,
Пра што не трэба ведаць нам.
Мы ведаем,
што прыйдзе час,
І краска летняя завяне,
У вокны цёмны вечар гляне,
Сухім сняжком абсыпле нас.
Так, многае прадбачым мы.
Магчыма, гэта падрыхтоўка,
Душы і сэрца загартоўка
Перад няўмольнасцю зімы.

А сонца свеціць зноў і зноў.
Свой твар я сонцу падстаўляю,
Іду у луг, вянкі сплятаю.
Жыву. Чакаю халадоў.

Трэба многае ў душы узважыць,
Каб адолець паварот круты
І затым, рашуча і адважна,
За сабой спаліць усе масты.
Новы крок. Ён повен новай рызыкі.
Што нясе ён? Шчасце ці бяду?
Чалавек не конь кавалерыйскі,
Не перакуецца на хаду.
Чалавеку трэба хоць імгненне,
Каб дыханне вечнасці адчуць,
Каб схіліць перад былым калені
І у вочы новаму зірнуць.

Пераступаю Рубікон,
Дрыжу і ўсё ж пераступаю.
Нібы шалёны белы конь,
Нясецца воблака над гаем.

Мне трэба толькі крок зрабіць
Да той травы, густой і светлай,
Да той расінкі, што дрыжыць
На ціхіх вейках дзікай кветкі.

Бывай, мой дом! Бывай, мой верш!
Бывай, душы маёй свабода!
Я паднімаю рукі ўверх —
Бяры ў палон мяне, прырода.

* * *

Сузор'і кветак і сугуччы слоў…
Калоссяў хвалі… Воблакаў прылівы…
Няўжо ты ў гэты дзіўны свет прыйшоў,
Каб толькі сумным быць і нешчаслівым?
Няўжо не верыш сонцу ты? Няўжо
Цябе збівае з ног бяда любая?
Няўжо твая паэзія — ружжо,
Якое толькі раз у год страляе?

* * *

Ёсць прызыўны гімн. Ёсць песня,
Як гнілы арэх, пустая.
Ёсць касцёр. А ёсць цяпельца,
Што у вочы дым пускае.
Ёсць лянота рэчак мелкіх —
Акіян у іх быў продак.
Ёсць Зямля, а ёсць зямелька,
Дзе растуць гуркі на продаж.

ЧАЙКІ

Галосяць чайкі зноў і зноў,
І людзі мудрыя гавораць,
Што плачуць душы маракоў,
Якія стрэлі смерць у моры.
Ці верыць гэтаму, ці не?
Ды ў шуме хваль, пад небам шэрым
Якое сэрца не кране
Сумотных чаек галашэнне?
Яны ляцяць за небасхіл
І да вады з вышынь ныраюць.
Ім, быццам, не хапае сіл,
Паветра, быццам, не хапае.
З адчайнай горыччу, з тугой
Іх крык разносіцца ахрыплы.
Яны між небам і вадой,
Як паміж Сцылай і Харыбдай.

СЁМЫ МАЦЯРЫК

Туман далёкіх галасоў.
І бераг незнаёмы.
На свеце шэсць мацерыкоў,
А я шукаю сёмы.
Прабач, прабач мне, Магелан,
За гэткую адвагу.
Выходжу ў грозны акіян
Пад светлай мары сцягам.
Наўкола чаек сумны крык.
У хвалях дзень згарае.
Ляжыць мой сёмы мацярык
За сінім небакраем.
І трэба сэрца запаліць
Надзеяй маладою.
І трэба рукі прасаліць
Грымучаю вадою.
І я плыву, і я плыву,
І я плыву і веру,
Што ўбачу цёплую траву,
Зялёны ўбачу бераг.
Глыбокі сон змарыў акул,
І хваля спіць марская,
А я свайму мацерыку
Ўсю ноч імя шукаю.

* * *

Я цвёрда ведаю адно:
І ў чэрствых сэрцах ёсць любоў,
Бы скарб у трумах караблёў,
Што некалі пайшлі на дно.
Ды сэрцы гэтыя маўчаць,
Хоць не патухлі назусім.
Нялёгка ім, няпроста ім
Жыццё на новы лад пачаць.
Дзе ж той адважны вадалаз,
Што змрок бяздоння расхіне,
І адшукае скарб на дне,
І прынясе яго да нас?

БАЛОТА

Гнілая багна... Холад забыцця...
І адчуванне — замарудзь на хвілю,
І выскачыць сабака Баскервіляў
З таемнага трывожнага трысця.
Усё зялёнай цвіллю зарасло.
Усюды раўнадушша і лянота.
...У роздуме гляджу я на балота:
Яно калісьці возерам было.

* * *

Маленькія людзі — цені вялікіх людзей.
Маленькія мары — цені вялікіх надзей.
Чаму не змаглі да вяршыняў яны дарасці?
Чаго не хапіла, маленькім ім, у жыцці?
Магчыма, — удачы,
                    што ў рукі сініцай ляціць,
Магчыма, — надзеі,
                што любай жанчынай глядзіць,
Магчыма, — натхнення, што зззяе,
                            як плуг на сяўбе.
Ды болей за ўсё не хапіла ім веры ў сябе.

* * *

Фатаграфуюцца ля помніка…
Стаяць з усмешкай зухаватай
Турысты, шумныя паломнікі
На фоне бронзавых салдатаў.
Фатаграфуюцца ля помніка…
Стаяць і думаюць цвяроза
Пра прыгажосць уласных позіркаў,
Пра прыгажосць уласнай позы.
А побач травы пахнуць порахам.
А побач кветкі і магілы.
…Стаяць ля помніка, як помнікі
Душы халоднай і бяскрылай.

* * *

Будзь мужнай, песня, зор абранніца.
Сярод бяды, сярод хвалы
Яшчэ не раз душа параніцца
Аб крыўдны смех, аб погляд злы.

Яшчэ не раз цябе, праменную,
Вадой халоднай абальюць —
Ты ж не на дробязі разменьвацца
Прыйшла на гэтую зямлю.

Ты мне старонкай роднай дадзена.
Ты — мая маці, я — твой сын.
Бы ў зерне, у цябе закладзены
І будучыня, і ўспамін.

***

Калі ад смутку
Душа счарнее,
Як птушка Фенікс,
Устань, надзея.
Распраствай крылы,
Ляці высока
Туды, дзе ў згодзе
Жывуць аблокі.
Не трэба ў небе
Шляхоў мне гладкіх.
Рукой мне трэба
Крануць маланку.
Калі не ўскрыкну,
Не апякуся,
З гарачым сэрцам
Дамоў вярнуся.
І будзе верш мой
Служыць Айчыне.
І не астыне.
І не загіне.

* * *

Я заклінаю: будзь здароў,
Мой верш, мой дух зямны і добры.
Ты забіраў мяне надоўга
І ад віна і ад сяброў.
Па цёмных вуліцах вадзіў,
Дзе ліхтары былі, як зоры.
Ты слоў гарачых метэоры
У ціхім сэрцы запаліў.
А гэта быў дзівосны сон!
Вякі са мною размаўлялі.
Мне птушкі крыламі махалі,
І сок цадзіў маўклівы клён.
І я баяўся ўсё часцей,
Што стану зоркай альбо птушкай,
Ці ўспыхну так, што не патушыць
Мяне ніхто з усіх людзей.
Я шум аблокаў чуў здаля,
Мне біў у грудзі вецер пругкі.
І доўга трапяталі рукі,
Нібыта крылы жураўля.

ПУЦЯВІНЫ СЭРЦА

* * *

Зайграй, беларуская ліра,
Пра край лугавы і лясны,
Хоць струны табе апаліла
Полымя чорнай вайны.

Чуеш — равуць саксафоны,
Джаз, бы галодны, завыў.
Ты ж нам зайграй пра Лявона,
Што чаравічкі купіў.

Зайграй пра яго нявесту.
...Часам да слёз не стае
Чуць у наймодным аркестры
Звонкі абцасік яе.

* * *

Запомні ў шчасці альбо ў горы,
Сярод вясны, сярод зімы,
Што выраслі з табою мы
Не ў беспаветранай прасторы.
Што тым, да нас, было цяжэй,
Ноч за вякі была даўжэй.
Плячом к плячу, рука ў руку
Яны ішлі па цаліку.
Іх вецер снегам засыпаў,
І нехта ў снезе замярзаў.
Быў лёд на шчоках, як кара.
...Успомні іх каля кастра.

ЧАЛАВЕК

Хачу зірнуць у рэчаў глыбіню,
Хачу каля глухой лясной крыніцы,
Нібы паганец, добраму агню,
Зямлі, вадзе і небу пакланіцца.

Я сто вякоў ішоў сюды з пячор
Скрозь дождж і снег,
скрозь холад неаліту,
І сядзе дзікі голуб на плячо,
І пырскне сок рабін крывёй пралітай.

* * *

Хто я такі? Я — лёд. І я — агонь.
З дуброў жыцця адзін-адзіны ліецік.
Я — хваля, круг ад каменя таго,
Што ў рэчку часу кінуты калісьці.

Хто я такі? Я сын зямлі, вады.
Я сын снягоў, дажджоў.
Я сын маланак.
Пабудаваны мною гарады,
Пустыя стэпы мною узараны.

Няхай вякоў мартэнаўская печ
У пілак і попел сэрца пераплавіць.
Я — чалавек. Я вечна буду пець.
Нязгасны розум вечна буду славіць.

УРАЛЬСКАЯ БАЛАДА

Ад марозу цягнік ахрып.
Кедр на ўзлеску, як белы грыб.
Белы снег. І чорны метал.
Дым над трубамі. Зімні Урал.
Бачу я пасярод халадоў
Ланцужок таропкіх слядоў.
Звонкі смех і халодны снег
Ты нясеш у мартэнаўскі цэх.
А наўкола шуміць тайга,
На паўсвета грыміць пурга.
Узышоўшы на п’едэстал,
Танк глядзіць на зімні Урал.
Сніцца танку ваенны год,
Скрозь пажары на захад паход.
Сніцца танку суровы бой.
У лугах над Бярозай-ракой.
Хоць ні бітваў няма, ні атак —
Пазірае на захад танк.
І да тракаў навек прыраслі
Пыл і снег беларускай зямлі.

* * *

Зары віхурыстае полымя
Плыве над квеценню зямлі.
У самым цэнтры Наваполацка
Шчымлівы пах лясной смалы.
Я чую: першай змены ранішняй
Звіняць, мацнеюць галасы.
А побач — росныя, туманныя
Стаяць ля горада лясы.
Паклон вам нізкі, людзі хіміі
З вялізных шумных карпусоў.
Не, не зрабіліся глухімі вы
Да вечнай музыкі лясоў.
Не, не прыйшлі да іх з сякераю
Валіць на дошкі, на слупы,
І вам даўно лясы паверылі,
Як верыць людзям галубы.

АБЕД
У ЗАВОДСКАЙ СТАЛОЎЦЫ

Абед у заводскай сталоўцы,
Шчэ гімны табе не прапеты.
Пішу чырвоным алоўкам
На самай белай паперы.
Пішу пра цябе удзячна,
Бо з дня стварэння Сусвету
Патрэбна каша швачкам,
Патрэбна каша паэтам.
О гэты ўрачысты момант!
Ніхто за сталом не лішні.
Рукі,
трымаўшыя молат,
Бяруцца за хлеб і лыжкі.
Вось сталявар дасціпны
Хітрае вока жмурыць,
Вось у чырвонай хусцінцы
Сядзіць за сталом прыгажуня.
П'ю кампот з кавалямі.
А побач складна і дружна
Гамонка плыве над сталамі,
Нібы з-пад фрэзаў стружка.
Усмешак людскіх завея
Кружыць наўкол нязгасна.
Сяджу, гавару, здаравею
Разам з рабочым класам.

І добра мне ў тлумнай сталоўцы
Пад строгім заводскім небам
Адным саграваацца словам,
Адным харчавацца хлебам.

* * *

Мне не цярпелася ў жыцці,
Не спалася мне на канапе.
Мне ўсё хацелася прайсці
Гімнастам лоўкім па канаце.

О   гэта прага вышыні!
Рукой, здаецца, гладзіш хмары.
А ўнізе — жоўтыя агні,
Людзей напружаныя твары.

І хоць я мог тады зламаць,
З каната ўпаўшы, свае косці,
Мне ўсё хацелася здзіўляць
І абганяць заўжды кагосьці.

Ды вось мінуліся гады.
Я іншы стаў, я стаў вучоны.
Хапіў бяды, нібы вады,
Вады марской, горка-салёнай.

Дарэмна ўрокі не прайшлі,
І ў іншым бачу я адвагу —
Не на канаце — на зямлі
Трымаць патрэбна раўнавагу.

Выплываюць міражы
Пасярод крутой дарогі,
Пасярод сляпой трывогі,
Калі побач ні душы.
Возера з жывой вадой
Выплывае раптам зранку,
Нібы ў вёсцы з-за фіранкі
Твар дзяўчыны маладой.
Мы хапаем кацялкі,
Мы вады напіцца хочам.
Толькі весела рагочуць
Каракумскія пяскі.
І, здаецца, свет зачах.
І, здаецца, крок да згубы.
Будзь што будзе — сцяўшы зубы,
Мы ідзём па міранках.

НАЧНЫЯ ТЭЛЕГРАМЫ

Іх адстуквае ноч:
«Прыязджайце... Хварэю... Мама...»
Альбо гэтак: «Сумую... Кахаю...
Чакаю даўно...»
Іх адстуквае ноч.
І ляцяць над зямлёй тэлеграмы,
Каб трывожнаю птушкай у цёмнае стукнуць
акно.
І не спіць чалавек.
І надзеяю свецяцца вочы.
Ён гатоў паімчацца за тысячу тысяч зямель.
Мне чамусьці здаецца,
што толькі глыбокаю ноччу
Тэлеграмы такія лягчэй чым калі зразумець.
Калі светлая памяць аб добрым і родным
сатрэцца,
Калі вернасці поезд вось-вось паляціць пад
адхон,
Іх адстуквае ноч,
і бяссонніца нечага сэрца
Урываецца ў наш і глухі і бясклопатны сон.

Пасля доўгай дарогі,
І пякучай нуды,
І балючай трывогі
Зноў прыйду я сюды.

Каля соннага дома
Лёгкі крок прыпыню.
Хай ні бурай, ні громам
Не ўзарве цішыню.

Хай шапоча сасоннік,
Ў лузе фыркае конь.
І няхай у патроннік
Не ўваходзіць патрон.

Аж пакуль не засвеціць
Зорка новага дня,
Тут, дзе спяць мае дзеці,
Хай жыве цішыня.

Я над сном іх, над ложкам,
Пакуль поўнач праб'е,
Ўстану дрэвам трывожным,
Павартую яе.

РАЗВІТАННЕ З КВЕТКАМІ

Там, дзе Вольса між лугоў сінее,
Дзе бруіцца светлай хваляй Друць,
Валасы мае адпалымнеюць,
Мае вочы ціха адцвітуць.

Што ж скажу я вам пры развітанні,
Рушыўшы у свой апошні шлях,
Кветкі ў лузе, ў лесе на паляне,
Кветкі ў полі, ў любай у руках?

Зноў гляджу, як вас калыша ветрык,
Зрок вы мой палоніце і слых.
Кветкі, кветкі, вы зямныя сведкі
Слёз маіх і радасцей маіх.

Вы вясною з сонечных узгоркаў
Дружны пачынаеце разбег,
Сінія, нібы начныя зоркі,
Белыя, нібы паўдзённы снег.

Я салдатам быў не на парадах,
Пыл дарог глытаў без трубачоў.
І калі ад жорсткай стомы падаў,
Кветкі падстаўлялі мне плячо.

На вучэннях ботамі цяжкімі
Я таптаў вас, кветкі, дзень пры дні.
Вы ж былі цярплівымі такімі,
Вы шапталі толькі: «Адпачні».

І ляжаў я, зліўшыся з зямлёю,
І у мроіве салдацкіх сноў
Адчуваў сябе тады пчалою
Пасярод бязмежнасці лугоў.

Адплыву, як воблака,— не плачце.
Хопіць іншых вам, вясёлых спраў.
Вы за тое, кветкі, мне прабачце,
Што ў жыцці я часта вас таптаў.

* * *

Пяю, сціскаю кулакі,
Сяброў за стол склікаю,
І ўсюды думаю: які?
Які нас лёс чакае?

Ці захаваем у душы
Святло юначых мараў,
Ці знікнем, нібы мурашы
У час лясных пажараў?

Змаганне... Холад забыцця...
Пяшчота майскіх ранкаў...
У чалавечага жыцця
Сто тысяч варыянтаў.

ІДЗІ, МОЙ СЫН...

Ад спеваў бясконцых вятры ахрыплі,
Ноч сляпая, як крот.
Стаяць у пясках піраміды Егіпта.
Ззяе грэнландскі лёд.
Заснуў ты сном блакітным, дзіцячым,
Твой сон, як пошум лясны.
У снах маленькія хлопчыкі бачаць
Вечнае неба вясны.
Яшчэ зара твая зашугае,
Успыхне дзень не адзін,
А я ўжо загадзя паўтараю:
— Ідзі, мой сын, ідзі...
Ідзі, мой сын.
Усе мы калісьці
Пайшлі у далёкі шлях.
Бярозы дзяцінства махалі нам лісцем.
Трубілі ласі у барах.
Ідзі, мой сын, праз восень і лета,
Шукай дарогу сваю.
Ідзі мой сын, мая эстафета,
Якую вякам аддаю.
Ідзі, мой сын, без страху і стомы
Праз ноч і буры выццё.
Не будзь кватарантам у светлым доме,
Імя якому — жыццё.

* * *

Хоць на хвілю б мне вярнуць гады,
Калі быў мой бацька малады.
У бясконцым мроіве дарог
На яго мне б глянуць хоць здалёк.
Вось ідзе ён лугам веснавым.
Кнігаўкі маркоцяцца над ім.
І плывуць аблокі ў сіняве
Светлыя, як думкі ў галаве.
Льецца ў вочы майскае святло.
Першы трактар выйшаў за сяло.
Звоняць крыльцы соннага чмяля.
Пахне навальніцаю зямля.
Крочыць бацька па густой траве,
Шчаўе у світальным лузе рве.
І яшчэ зусім не знае той,
Што павінна маці стаць маёй.

* * *

Ён лічыўся дзедам бывалым.
Звонкі голас. Чысты пагляд.
Да Сібіры дайшоў па шпалах
І па шпалах вярнуўся назад.
Колькі світак знасіў,
колькі ботаў.
Пад якім дажджом ні калеў.
Ён здаваўся нам ледзь не богам,
Што ўсё ведаў і ўсё разумеў.
Ён выходзіў, садзіўся на ганак,
Гаварыў, сабраўшы дзяцей:
— Ну й жыццё пайшло...
Люба глянуць!
Год бы трыццаць скінуць з плячэй.
Быў вясёлы.
Ды ў дзень свой апошні,
Калі дождж за сцяной ляскатаў,
Ён ляжаў на шырокім ложку,
Хмурыў бровы сівыя, маўчаў.
Толькі раз прамовіў сумотна,
Бы ў сваёй прызнаваўся віне:
— Ў самалёце я, ўнучкі,
не лётаў...
Ў самалёце палётаць бы мне...

Калі прыйшлі жыцця яго дажынкі,
І сталі ў рад гады, нібы снапы,
Пайшоў ён полем, вузенькай сцяжынкай.
І сам ён быў, як колас залаты.
Па вёсцы жонка бегала ў трывозе:
— Прапаў стары. Прапаў.
                                        А божа ж мой...
А ён сядзеў у полі, пры дарозе.
Маўчаў.
            Курыў.
                        Развітваўся з зямлёй.

***

Лісцем з восеньскіх галінаў
Асыпаюцца гады.
О, мой поўдзень хуткаплынны,
Лістапад мой залаты!

Як сканаю, хто заплача?
Хто мяне пад шум бяроз
Апячэ слязой гарачай
Пасярод халодных слёз?

РОЗДУМ

Цёплай срэбнаю расой
Дождж дубам абсыпаў плечы.
Тлее вечар над зямлёй,
Залаты, недаўгавечны.
Воблакаў цямнее медзь.
Шпак крыло пад ветрам выгнуў.
...Ці змагу я зразумець,
Ці змагу душой спасцігнуць
Гул раз’юшаных стыхій,
Шум лясоў, густы і важкі,
Караванныя шляхі
Чалавека і мурашкі?

* * *

Вячэрні час... Да ночы шчэ далёка.
Шуміць пад ветрам голы, мокры сад.
Плывуць чырвоныя і сінія аблокі,
Як сто, як тысячу гадоў назад.

Стаю адзін пад гэтай вечнай плынню,
Свайго юнацтва ўспамінаю дні.
І нада мной нябесная пустыня
Халодных зор запальвае агні.

* * *

А першы снег — раптоўны, як каханне.
Праменны, чысты, свежы, малады,
Ён упадзе, счарнее і растане,
Ды толькі будзе помніцца заўжды.
Рыдлёўкай дворнік прагрыміць суровы.
І зноў вада закапае са стрэх.
А ноччу ў сон мой ціха ўвойдуць словы,
Што ты шапнула мне у першы снег.

* * *

А нешта ўсё ж не зберaглі мы —
Патроху ўсё ж псуецца клімат.
На Азію і на Еўропу
Ідуць цыклоны, як цыклопы.
І дзесь на акіян панурый
Глядзіць з нябёсаў «вока буры»,
Маланка разрывае хмары.
І недзе новыя Сахары
Спрабуюць, шчэ пакуль нясмела,
Спаліць зямлі жывое цела.
Давайце ж мірна ўсё уладзім —
За круглы стол з Прыродай сядзем.
І вып'ем чыстае вадзіцы
За нашы нівы і крыніцы,
За мора вып'ем і за неба.
З Прыродай быць на «ты» не трэба.

* * *

Гром трамвая… Дамоў паверхі…
Шэрай траўкі кусцік малы…
У пранізаным сонцам паветры
Рытуальны танец пчалы.
Дзе духмяных кветак спакуса?
Пыльны горад устаў, як скала.
Пэўна, збілася пчолка з курсу,
Хоць разведчыцаю была.
Шумны двор — не пчаліны вулей,
І ў каменным палоне яна
То пагрозліва дзынкне, як куля,
То жалосна звініць, як струна.

* * *

Як мокрая птушка, праз поле, праз сад
Задумлівы дождж прыляцеў к нашай хаце.
Я кінуў бы птушцы хоць жменьку зярнят,
Ды толькі не вырасціў я ні зярняці.

А птушка халодную шыбу дзяўбе.
Вось-вось гэта шыба расколецца,
трэсне.
О птушка, аддаў бы я песню табе,
Ды толькі не склаў яшчэ добрую песню.

І роздум прыходзіць сярод цішыні:
Як многа яшчэ да вясны і да шчасця.
І ўдалеч ляцяць незваротныя дні.
І трэба спяшацца, і трэба спяшацца.

* * *

А ёсць вышыні невысокія,
Ёсць далячыні недалёкія,
Ёсць дні да крыўднага звычайныя:
Кіпіць вада ў шчарбатым чайніку...
І на рабоце штось не ладзіцца...
І за сцяной суседка лаецца...
І хоць бы кропля гераічнага.
Ты сам сабе здаешся знічкаю
Ў будзённым небе рэчаіснасці.
І ціхім сумам сэрца сціснута.
Ты лёс пытаеш з горкім выклікам:
А дзе ж святое? Дзе ж вялікае?
Але глядзі, глядзі уважлівей —
Вось ломіць лёд рака адважная...
Трава пад снегам прачынаецца,
Камета ў небе разгараецца...
Так на шляхах жыцця пратораных
Усё і сцішана і стоена,
Але прыходзіць дзень з маланкаю,
З грымучых хваляў ліхаманкаю,
І ён гаворыць людзям весела:
— Рыхтуйце сэрцы, нібы ветразі!

ВЯЧЭРНІ САМАЛЁТ

Хведару Чэрню

За мітуснёй, за гоманам,
За дробяззю турбот
Убач, убач над горадам
Вячэрні самалёт.
Над спешкай непатрэбнаю,
Над тлумнаю зямлёй
Плыве ён птушкай срэбнаю
І рыбкай залатой.
На горад змрок спускаецца,
Касцёр зары датлеў,
А ён яшчэ купаецца
У сонечным святле.
Адтуль, з вышыняў ярасных,
Хоць скрозь гусцее ноч,
Ён бачыць сонца яркае,
Што людзям не відно.
Маленькі над вялікаю
Планетаю людзей
Ляціць ён гордым выклікам
І змроку і бядзе.
Ідзеш, ад думак згорбішся,
Ды ў сэрца, нібы шрот —
Плыве,
          плыве над горадам
Вячэрні самалёт!

Ён ззяе сонца чырванню.
Ты на яго зірні —
І зноў душа адчынена
Для зор і цішыні.

Лясны спакой.
Ні голасу, ні рэха.
Густы туман спаўзае па траве.
Згарае ноч, бы тая цыгарэта,
Схаваная ў салдацкім рукаве.
Даўно лясы дрымучыя заснулі.
І тчэцца ў небе светлы зорны шлях.
Мы ў дваццаць год стаім у каравуле.
Блішчыць раса на нашых шынялях.
Нам дваццаць год.
І ўсё наўкол празрыста,
Рухома ўсё і зменліва, як дым.
І сумны драч, начных лугоў транзістар,
Крычыць аб нечым даўнім,
аб сваім.
Над галавой трывожных лісцяў вырай,
Далёкіх зор халодныя агні.
У дваццаць год стаім мы вартавымі
На рубяжы світальнай цішыні.
Нам так стаяць ужо другое лета,
Нам на пасты у золь начэй ісці,
І цвёрда ведаць,
што хвіліна гэта
Яшчэ не раз успомніцца ў жыцці —
Патронаў звон, адрывісты і крохкі.

Халодны штык.
Пагоны старшыны.
Над цёмным лесам белыя аблокі,
Бы душы тых,
што не прыйшлі з вайны.

ІДУЦЬ САЛДАТЫ

Быў гром, як буйвал вастрарогі,
Блішчаў з-за хмар маланкі нож,
Ды сціхла ўсё. І па дарозе
Ідуць салдаты басанож.

Гарыць блакіт, вясновы, чысты.
Вясёлка ў небе, як салют.
Ідуць салдаты, смеючыся
І парушаючы статут.

Ідуць па лузе, не па пляцы.
Каманды не чутно: «Раз! Два!»
Ідуць салдаты. І міне пальцаў
Пралазіць мокрая трава.

Ах, як і весела і добра,
Нібыта ўпершыню ў жыцці,
Ім, васемнаццацігадовым,
Па цёплых лужынах ісці.

Сляпой бядой, свінцовым ліўнем
Не абпякала іх вайна.
Дазволь жа ім шчэ хоць хвілінку
Прайсці вось гэтак, старшына.

Не бой грыміць —дзятлы у лесе.
Не чорны дым — туман плыве.
Не па агні, не па жалезе —
Ідуць салдаты па траве.

* * *

Сярод слоў, як сярод лясоў,
Як сярод шумлівых дуброваў,
Заўважаю я зноў і зноў
Адзіноту пяшчотнага слова.

Слоў суровых узводзім муры,
Слоў калючых адточваем шпагі.
На пяшчотнае ж слова, сябры,
Не заўжды нам хапае адвагі.

Быццам кветкі для нас не цвілі
І буслы крылом не махалі.
Быццам мы на вясновай зямлі
Не спявалі і не кахалі.

Дай мне, сэрца, каб верш ваяваў,
Але й там, у пярэднім атрадзе,
Пра каханне любай казаў
І дзіця па галоўцы гладзіў.

МАСТАК

Івану Ласкову

Ён славу поўным кубкам піў.
Яго яе ўздымалі крылы.
Ды слава — што? Цукровы пыл,
Якім душу пасаладзілі.
Аднойчы ён прыйшоў сюды,
Дзе пад гармідар вераб'іны
Над чорнай прорваю вады
Трымцяць чырвоныя рабіны.
Журботных птушак галасы
Згасалі ціха над палямі.
І побач плакалі лясы
Незразумелымі слязамі.
З нябёсаў па ствалах рабін
Сцякала ззянне залатое,
І ўсё, што ён раней рабіў,
Было зусім, зусім не тое.
Тут, сустракаючы зіму,
Была ў сябе прырода дома,
Непадуладная яму,
Непадуладная нікому.
Яе, хоць локаць укусі,
Не падмяніць бліскучым лакам.
...І ў мастака хапіла сіл
Зламаць свой пэндзаль і заплакаць.

Раскрыўся лес зялёным парасонам.
Па лісцях дрэў маўклівых
уначы
Лапоча дождж, задумлівы і сонны,
Нібыта хоча іх пералічыць.
У тым дажджы і радасць, і трывога,
І светлы сум, і роздум малады.
І бачыцца мне мокрая дарога,
Начное неба, поўнае вады.
І бачыцца мне горад салаўіны:
Халодным срэбрай плачуць правады.
Жыве ў далёкім горадзе дзяўчына.
Ёй вельмі падабаюцца дажджы.
Яна адна ідзе начной парою.
Бывай да раніцы, бацькоўскі дом!
І ціха ззяе зорка над зямлёю,
Абмытая задумлівым дажджом.

* * *

Калі надыдзе дзень трывожны,
І прыйдзе смутак разам з ім,
Успамінай мяне прыгожым,
Не ўспамінай мяне благім.
Успамінай мяне вясёлым,
Вясновым зоркам раскажы,
Што быў я першым навасёлам
У цішыні тваёй душы.

* * *

Арэшнік — хоць зразай на вуды…
І мох. І восеньскае лісце.
І ты — наіўная Аліса,
Што трапіла ў Краіну Цудаў.
Іду, спяшаюся, заву,
Крычу ў адчаі:— Дзе ты? Дзе ты?!
…Трымціць па ўскраіне планеты
Тваё трывожнае «ау».

*   * *

Зіма. Мароз. Агонь дзявочых шчок.
І у вачах дзяўчыны смех і шчасце.
Імчыцца па шашы грузавічок.
Ад колаў застаецца след рубчасты.

Пякучы вецер над раўнінай дзьме.
Грузавічок у снезе не буксуе.
І я сяджу у кузаве, і мне
Па-маладому весела і сумна.

І бачу я далёкіх вёсак дым,
У сіняватым інеі бярэзнік,
Тарпяк саломы, поле, і у ім
Чырвоную лісу на белым снезе.

* * *

Я знаю — пройдуць дзень за днём,
І гэта здарыцца з табою —
Душа пакрыецца лядком,
Як рэчка ранняю зімою.
І ўжо не тая будзеш ты,
Што ні рабі, але не тая.
І промень сонца залаты
У сны твае не завітае.
Ты будзеш слухаць шэпат дрэў,
Як маладосці нашай рэха.
Ты ўбачыш, як я пастарэў
І як сама ты пастарэла.
Прабач тады за ўсю тугу,
Прабач за той халодны вечар,
Калі я ўскласці не змагу
Твае гады сабе на плечы.

СВЯТЛО ТВАІХ ДАЛЁКІХ ВОКНАЎ

(ПАЭМА ПРА МАЦІ)

Ізноў прашу цябе: — Жыві!
Устань! Куды ад гора дзецца?
Ляжыш. Маўчыш. Патухла сэрца
Адной любові і крыві.

* * *

Дык не спявай жа, птах крылаты.
Не ззяй, вясёлка, над зямлёй.
Прыйшла й мая часіна плакаць,
І я застаўся сіратой.

Зара у небе дагарае.
Лясы замоўклі і сады.
Прабач мне, мама дарагая,
Я думаў — вечнай будзеш ты.

Я думаў — будзеш ты на свеце
Жывой і радаснай заўжды,
Як летні дождж, як цёплы вецер,
Як звон крынічнае вады.

Я думаў, мама,— твае косы
Завея часу не кране.

Ды ў год грымотны, высакосны
Ты адплываеш ад мяне.

І не пачуць ужо, не ўбачыць,
Не прытуліцца больш шчакой.
Я плачу, мама, горка плачу
Над дамавінаю тваёй.

Памерла ты... Патухлі словы.
І стала цёмна уваччу.
Дзяўчынкаю русагаловай
Цябе убачыць я хачу.

Маланка неба ўдоўж рассекла.
Ад смутку нікне галава.
Іду па лузе. «Тэкля... Тэкля...» —
Мне шэпча ціхая трава.

Даўным-даўно на срэбных крылах
Тут узляталі матылькі.
І ты, маленькая, хадзіла,
Свае сплятаючы вянкі.

Яшчэ твае ўсплывалі вёсны,
Як воблакі, ўдалечыні.
І расхінаўся свет дзівосны,
І клікаў вецер: «Дагані!»

І бегла ты дамоў, дахаты
Праз красавіцкія сады.

Навошта ж, мама, спаць лягла ты,
Лягла так рана, назаўжды?

* * *

Спякотным поўднем, ясным ранкам,
Хоць дождж, хоць град у вокны б'е,
На цягнікі усіх напрамкаў
Білеты лета прадае.

І я лічыў вялікім святам,
І я у сэрцы шчасце нёс,
Калі на станцыю Несяту
Мяне ізноў прыводзіў лёс.

З вагону я хутчэй выходзіў
Пад шум бяроз, пад зорак рой
І па вячэрняй прахалодзе
Ішоў дарогаю лясной.

У цемры лес стагнаў і войкаў,
Ды лёгка крочылася мне —
Святло тваіх далёкіх вокнаў
Струменілася праз мяне.

Вясна на рэках грукатала.
Трашчаў мароз. Ды кожны год
Не спала ты, мяне чакала,
Стаяла ноччу ля варот.

* * *

І вось я зноў пад свіст шпачыны,
Пад ціхіх кветак передзвон
Прыйшоў к табе на сарачыны
Аддаць сыноўні свой паклон.

Устань жа, мама! Дзень гарачы
Чмялямі звонкімі загуў.
Я сорак дзён цябе не бачыў,
Я сорак дзён цябе не чуў.

З травы выглядвае суніца,
Як зіхатлівы вугалёк.
Няхай яна табе прысніцца
У цемры незямных дарог.

Няхай табе прысніцца поле,
Жніво, вясёлка над вярбой.
Няўжо так будзе, што ніколі
Мы не сустрэнемся з табой?

Іду адзін пад небам белым,
І у вачах маіх імгла.
Дзе ж той журботны чорны бераг,
Куды навек ты адплыла?

* * *

Дзе крок, як шолах хваль крынічных?
Пявучы, чысты голас дзе?

Ніхто мне ноччу навальнічнай
На лоб руку не пакладзе.

Хай промень месячны пачуе —
Я вечна буду паўтараць:
Ніхто мяне не пашкадуе,
Як ты умела шкадаваць.

Не дома ты заначавала —
Ты не вярнулася дамоў.
І ўсіх пяшчотных слоў не стала,
Як быццам, не было тых слоў.

І мне, сумотнаму, здаецца,
Што ўсе усмешкі адцвілі.
І у грудзях заместа сэрца
Лясоў асенніх б'ецца ліст.

І больш не будзе светлых святаў.
І вецер смутку студзіць лоб.
...Не зарасце ніколі страта
Травой спакою, як акоп.

* * *

Калі назад я азірнуся
На дні пакут, на дні нястач,
Як воблака, над Беларуссю
Зноў паплыве жаночы плач.

Любоў жаночая святая
Узыдзе яснаю зарой

Над фронтам, што крывёй сцякае,
Над партызанскаю зямлёй.

І ў час атакі, ці ў шпіталі
Успомніць сцішаны салдат
Пра вочы, што яму шапталі:
— Прайдзі жывым праз куляў град.

У лесе ўспомняць партызаны
Пра вас, як пра святло вясны.
Паклон вам, Тэклі, Марфы, Ганны,
За ўсё, за ўсё — паклон зямны.

Вы — цудадзейныя багіні,
Выратавальніцы Зямлі.
Вы — бессмяротныя вяргіні,
Што ў ліхалецце расцвілі.

* * *

Ці доўгім будзе, ці кароткім
Мой век, успомню ў снег і ў град,
Як біў цябе раменнай плёткай,
Біў па руках фашысцкі кат.

З усмешкай вёў ён катаванне:
Бац! — па кісцях,
па пальцах — бац!
А тыя б рукі грэць дыханнем,
А тыя б рукі цалаваць.

Яны ж заўжды мяне малога
Да сонца неслі, да святла.
І не пакрыўдзілі нікога,
Нікому не зрабілі зла.

Яны адбельвалі палотны,
Варылі, жалі у палях.
І вось па іх — раменнай плёткай!
Па іх! Па матчыных руках!

Не праліла ты слёз, ссушыла
У сэрцы. Я іх сёння лью.
О рукі маці! Рукі-крылы!
На вас Зямля ляціць к святлу.

Пад зорным небам, цёплым ветрам,
Там, дзе юначых сноў выток,
Ляжаць яны у цэнтры свету,
Магілы нашых мацярок.

Клянуся сонцам, полем, жытам —
Аддам усю да кроплі кроў,
Каб ні адзін ліхі чужынец
Ля іх і блізка не прайшоў.

Каб іх паглядам не спаганіў.
Няхай лунае тут заўжды

Лугоў спакойнае дыханне,
Празрысты звон рачной вады.

Няхай жыве тут вечны роздум
Бяроз шумлівых і калін.
І свецяць ранішнія росы,
Як вочы матчыны калісь.

Згараць у небе зорапады.
Успыхнуць белыя снягі.
І неаднойчы за парадай
Да гэтых прыйдзем мы магіл.

* * *

Ты ні лістом,
ні тэлеграмай
Ужо мяне не пазавеш.
Я знаю — я не вечны, мама,
Хай вечным будзе гэты верш.

Няхай ён пра цябе раскажа
Пад сонцам іншае вясны,
Пакуль пяюцца песні нашы
Каля Дняпра,
каля Дзвіны.

Пакуль надзеяй, марай, працай
Жыве на свеце чалавек.

Як рэкі, маці.

Сіл набрацца

Прыходзім мы да гэтых рэк.

Бывай! Бывай! І ўсё ж бясконца
Сярод зімы, сярод вясны
Дрыготкім ясным промнем сонца
Ты да мяне прыходзь у сны.

ПЕСНЯ БЕЛАГА СНЕГУ

(ПАЭМА)

Я — прапрапрадзед самога сябе.
Замерзлі у сэрцы і плач і смех.
Іду па зямлі. Мне вочы дзяўбе
Белы снег.

Іду адзін сярод снежных раўнін.
Ветрам хістае мяне у бакі.
Шаснаццаты век. Ія — ліцвін.
І недзе ў полі выюць ваўкі.

Снег пад лапцямі хрусь ды хрусь.
Шлях доўгі нудзіць, як доўгі верш.
Якім ты воблакам, Беларусь,
У снах нашчадкаў маіх паплывеш?

Якім ты ветрам захмеліш душу?
Які пярун тваё неба праб'е?
Я ні кропелькі не схлушу,
Калі скажу, што люблю цябе.

Калі закрычу, што я твой сын,
Што вочы мае — блакіт тваіх рэк.
Ды я ліцвін. Чуеш? Ліцвін.
Яшчэ ж шаснаццаты толькі век.

Яшчэ толькі ў песнях,
дзе смутку шмат,
Жыве на свеце тваё імя.

А белы снег мяце і мяце.
Пад белым снегам бялее зямля.
І, як сумёт снегавы, расце
Крыўда мая.

Крыўды гэтай хопіць на ўсіх.
Аж на стагоддзі хопіць яе.
Вецер халодны лупіць пад дых.
Белы снег сваю песню пяе:

— Замятаю шчыты і мячы,
Там, дзе ў бітве палеглі крывічы.
Гэй, зямля, пух свой зімні тчы,
Дзе заснулі радзімічы.

Тоўсты брух,
п'яны дух — грозны князь,
За сцяну за каменную залазь
І ад злосці там локці грызі —
На цябе ідуць вайною князі.

Будзе сеча не апошняя яшчэ.
Кроў халопская ракой пацячэ,
Аж ахрыпнуць глоткі у званоў.
Гэй, званы,
хутчэй склікайце груганоў!

Вось завыў у цёмным лесе шэры воўк.
А з-за лесу выязджае Міндоўг.

...А белы снег мяце і мяце,
Бязважка падае на раллю.
Скажы, Беларусь, на якой вярсце
Згубіла калісьці славу сваю?

Абсып мне плечы снегам сваім,
Зірні на мяне з-пад нізкіх стрэх.
О, Беларусь! Дым, дым...
О, Беларусь! Снег, снег...

* * *

Замерзлі у сэрцы і смех, і плач,
І роднай песні журботны гук.
У цэнтры вёскі сядзіць палац,
Бы ў павуцінні тлусты павук.

У тым палацы пануе пан.
Для ўсіх даўно ён, як бог зямны.
І бізунамі худых сялян
Лупцуюць тлустыя цівуны.

Тут кожная хата сніць бяду.
Тут сонца скрозь снег
відно ледзь-ледзь.
Я, горкі хлоп, на калені ўпаду,
Буду на панскія боты глядзець.

Пан жыватом пагрозна трасе.
На ўсіх гатоў ён адзець хамут.

Збіраецца пан у Люблін на сейм.
Гэй, хлопы, сядлайце коней яму!

І стрэнуцца там, на сейме, яны —
З-пад-над Дняпра,
з-пад-над Віслы паны,
І ў крыку паны выцягнуць шыі:
— Рэч Паспалітая нех жые!

Голас касцельнай мышы:

— Я гладкая, я спраўная,
Ледзь ступіш — згіну знічкай.
Была я праваслаўнаю,
А стала каталічкай.

Я мыш зусім не гордая,
Маўчу і назіраю:
Траслі папы барадамі,
Цяпер ксяндзы спяваюць.

Мышынай незалежнасцю
Я ганаруся ўсюды.
Былі б сталы тут з ежаю,
А крошкі... крошкі будуць.

Мне шчыліны адчынены.
Ксяндзы, гучней спявайце.
І толькі, па магчымасці,
На хвост не наступайце.

Малітвы ўсе спасцігла я.
Мой апетыт у норме.
Я — мыш. Я той рэлігіі,
Дзе лепш мяне накормяць.

...А белы снег мяце і мяце.
Ён мне у вочы, у вушы залез.
Скажы, Беларусь, дзе цяпер расце
Тваіх успамінаў таемны лес?

Гляджу наўкола. Стаіць касцёл,
Сабой вянчае палёў абсяг.
Стаіць касцёл, быццам касцёр,
Што ўспыхнуў некалі на касцях.

А ў бедных хатах голад і плач.
Дзіравая світка спаўзае з плеч.
Я цёмнай ноччу спалю палац
І уцяку з сябрамі на Сеч.

***

У XVI-XVII стагоддзях на Украіне і ў Беларусі ў складзе казацка-сялянскіх атрадаў выявалі воіны-пехацінцы, узброеныя дубінамі. Гэтых воінаў называлі дайнекамі.

Дзе вы, землі чарназёмныя?
Дзе вы, коні меднагрывыя?
У траву упалі зоркамі
Людзі, некалі шчаслівыя.

Паліць ноч у лузе вогнішчы.
Шалясціць туман над рэкамі.
Дык прыйдзіце ў сны трывожныя
Вы, што зваліся дайнекамі.

Бачу — дол гарачы, спалены,
Як пярун,
дубіны ляскаюць.
Бачу — людзі ў бітве падаюць
За свабоду за сялянскую.

І рашучы, моцны, радасны,
З прагай волі незабітаю
Разам з вамі, мае прадзеды,
На паноў іду з дубінаю.

Засынаю, ціхі, зморaны.
Льецца ў вочы неба чыстае.
Сняцца землі чарназёмныя.
Сняцца людзі непахісныя.

...А белы снег мяце і мяце.
І на дарозе — гурба за гурбой.
Скажы, Беларусь — сваіх дзяцей
Не развучылася клікаць у бой?

Крычу табе праз пякучы снег
Я, запарожскі казак-ліцвін:
— На полі гісторыі ты не агрэх,
Не выбіты градам бясхлебны клін.

Крочыла ты па дрыгве вякоў,
Бачыла ты пакуты і кроў,
Чужых паноў і чужых багоў,
Сваіх паноў і багоў.
Радзіма!
Не ў сіняе мора —
мне ў сэрца цякуць
Твой вольны Дняпро, і Шчара, і Друць.
Мне звоняць травой твае паплавы,
Заснуць не даюць твае журавы.
Радзіма!
Калі няўмольнай халоднай тугой
Мне вочы закрые вечны спакой,
Хацеў бы я стаць тваёю зямлёй,
Тваёю вадой, тваёю травой.
Радзіма!
Ты выткана з промняў яснай зары.
Памру за цябе, калі скажаш — «памры».
...І вось з-за Прыпяці,
праз снег,
Пачуў я голас:— Прыйдзі да мяне!
Прыйдзі да мяне... Бяду разгані.
Бо выдзяўбуць сэрца маё груганы.

* * *

Полымем гнеўным успыхнуў усход.
Коні б'юць капытамі.
Гэй, у паход!
Гэй, у паход!
Родны край перад намі.

Лаваў казацкіх не спыніш нічым.
Сэрцы звіняць агнявыя.
Хай нашых вёсак спаленых дым
Ворагам вочы выесць.

Хай іх атруціць наша вада,
Наша дрыгва засмокча.
Песню гучней запявай,
грамада.
Жыць нам абрыдла моўчкі.

Мы — не натоўп схіленых спін.
Мужны народ герояў!
Біце ў званы,
Тураў і Пінск,
Слуцак, Бабруйск і Лоеў.
Хопіць вілаў
На Радзівілаў.
Пырскне з паноў
Чорная кроў.

...А белы снег замятае бур'ян,
Жалобную песню пяе нада мной.
Мне грудзі прабіў каралеўскі улан
Вострай блішчастаю пікай сваёй.

Я ў сечы крывавай упаў з сядла.
Лягло там сяброў і ворагаў шмат.
На поўнач казацкая лава пайшла,
Не падлічыўшы ні ранаў, ні страт.

Услед за ёю я поўз і поўз,
Губляючы сілу, губляючы кроў.
Быў белы снег, як белая поўсць
Белых, халодных,
касматых звяроў.

Мне вочы сляпіў мяцельны віхор.
Каня майго воўк шалёны задраў.
Пад бляскам вечных маўклівых зор
На белым снезе я паміраў.

Зіхцеў зледзянелага неба абрус.
Млечны Шлях курыўся, як дым.
І ты схілілася, Беларусь,
Над тварам маім.

Якою сцяжынай, якою хадой
У гэтую замець ты прыйшла?
Але ты схілілася нада мной,
І прашаптаў я: — Мая зямля...

Мая зямля, яшчэ сіл не стае
Табе, каб чорных скрышыць груганоў.
Яшчэ сканаюць Багрымы твае
На стайнях жорсткіх халодных вякоў.

Яшчэ ты не сонца, а прамень,
Яшчэ ты не мора, а ручай.
І як іржа жалеза,
Штодзень
Тваю душу раз'ядае адчай.

Але ударыў Гаркуша у звон,
Але Вашчылы шабля блішчыць,
Але Каліноўскага голас чуцён,
І гавару я: — Ты будзеш жыць!

Будзеш жыць!
                        Дык дазволь хоць на міг
Глянуць тады на цябе з вышыні
Белай сняжынкай тваёй зімы,
Сіняй дажджынкай тваёй вясны.

З М Е С Т

ПАД ВЫСОКІМ БЛАКІТАМ

ПУЦЯВІНЫ СЭРЦА

На белорусском языке

Леонид Мартынович Дайнеко

НОЧНЫЕ ТЕЛЕГРАММЫ

Издательство «Мастацкая літаратура»
Государственного комитета Совета Министров БССР
по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Минск, Советская, 19.

Рэдактар В. Б. Спрынчан. Мастак А. І. Зіменка. Мастацкі рэдактар М. Р. Казлоў. Тэхнічны рэдактар Т. М. Сокал. Карэктар Н. І. Лебедзева.

АТ 08690. Здадзена ў набор 11/IX 1973 г. Падп. да друку 13/XII 1973 г. Тыраж 5000 экз. Фармат 60x90 1/32. Папера друк. № 1. У.м.-друк. арк. 4. Ул.-выд. арк. 3,1. Зак. 490. Цана 31 кап.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Мінск, Ленінскі праспект, 79.

Дайнека Л. М.
14 Начныя тэлеграмы. Вершы і паэмы. Мн., «Маст. літ.», 1974.
128 с.

У новым зборніку вершаў паэт працягвае распрацоўваць тэму ўзаемаадносін Чалавека і Прыроды — усяго таго, што завём мы роднай зямлёй. Любоў да Радзімы не абстрактнае паняцце — гаворыць паэт. Яна змацавана крывёй герояў, якія баранілі родны край у часіну ліхалецця, яна ў працы рабочага, хлебароба, які дзяліўся апошнім кавалкам хлеба з кожным, хто прыходзіў на яго палеткі з сумленнай душой.

0743-010
Д-------------------- 46-74
М 302(05)-74

Бел 2